

Blizu 20 duhovnikov je zlatomešnika spremilo pred veliki altar stolne cerkve. Tudi iz naše lavantinske škofije bilo je više 20 duhovnov navzočih, med njimi č. gg. kanonika Pak in Modrinjak. Celih 42 let že je dr. Büchinger ravnatelj sekovskega semenišča in v teh letih je imel na skrbi 1100 bogoslovcev, kojih je blizu 1000 bilo v mešnike posvečenih in v dušno pastirstvo poslanih v graško in mariborsko škofijo. Izmed teh gospodov je eden, grof Otokar Attems, postal knezoškof, eden, dr. Lovro Vogrin, stolni prošt lavantinski, 2 infilirana prošta, 6 kanonikov, 2 častna kanonika, mnogo profesorjev, dekanov, župnikov in kaplanov. Hvaležni učenci so zlatomešniku poklonili lepo latinsko zabvalno pismo s 730 podpisi, album s 500 fotografijami in srebrn pozlačen kelih. Težko se bo kde po katoliškem svetu našel semeniški ravnatelj, ki bi ovo prevažno službo dr. Büchinger-ju enako opravljaj celih 42 let!

Občni VI. zbor društva sv. Cecilije osnovanega za vse dežele „nemškega jezika“ se je v Gradcu vršil 29., 30. in 31. avgusta. Zborovanja se je vdeležilo kakih 1200 ljudi iz vseh krajev Nemčije in Avstrije. Tudi iz Zagreba, iz Gorice, iz Kranjskega in Koroškega jih je nekaj došlo. Iz naše lavantinske škofije bilo je več svetnih navzočih in pa 30 duhovnikov; med temi č. gg. Pak, Orožen, Modrinjak, Kosar, Glazer, Stranjšak, Meško in drugi. Iz Celovca smo videli kanonika č. g. Schellander-ja. Milostljivi naš gospod knezoškof so društvenemu predsedništvu poslali pismo, v katerem pravi: „červano mi ni dano vdeležiti se zanimivih in času primeraih razprav pri občnem zborovanju društva sv. Cecilije, tako vendar prosim bodite osvedočeni, da njegovim prizadevam želim na vse strani blagoslovljenih uspehov in sem rad pripravljen jegovo delovanje tudi v moji škofiji širiti; vsaj je cerkvena godba in petje mnogovrstno popačeno in sprideno.“ Društvo sv. Cecilije si prizadeva cerkveno glasbo na podlagi cerkvenih zaukazev in korala popraviti ter pomagati, da zopet obvelja cerkvena godba in petje, kakoršno pristaja najsvetejšemu, kar človek na zemlji glešta. Jezusu Kristusu, Sinu božjemu, kateri prebiva, se časti in uživa v svetiščih katoliške Cerkve. Društvo hoče iz svetih hiš božjih zapoditi vso nespoodobno, posvetno in nečimerno godbo in petje in ga nadomestiti z dostojnim, svetim in pobožnim. V dosego toliko svetega namena se poslužuje mnogovrstnih sredstev, zlasti skuša osnovati podružnice po škofijah in župnijah z izurjenimi pevskeimi zbori. Na Štajerskem ima take pevske zборе že v Admontu, v Lambrecht-u, v Uebelbach-u in v Riegersburg-u. Ti zbori so v Gradec poslali 40 pevcev, kojim se je 18 pridružilo iz Regensburga na Bavarskem. Združeni pevci so v stolnej cerkvi pri raznih svetih opravilih popevali, da bi tako djanski pokazali, kako bi se po namenu sv. Cerkve naj Bog častil v katoliških hišah božjih. Pokazali pa so to tako dovršeno in izvrstno, da

se je vse čudilo. Marsikdo je pri tej priložnosti morebiti prvič in prav sprevidel, kamo smo s cerkveno maziko in petjem zašli.

Lavretanske pte litanije bile so vsaka točka — pta molitev ali prošnja. Latinska pta meša zložena od Palestrina-ta, kralja vseh skladateljev, je storila nepopisljiv utis na poslušalce. Veličasten je bil „Te Deum laudamus“ od dr. Witta; lepe so tudi bile pte večernice, črna meša, križev pot, najlepše pa petje pred sv. Rešnjim Telesom. Presunjenemu poslušalcu se je zdelo, kakor da bi mili angelii bili prileteli iz svetih nebes, se združili z najboljšimi Adamovi otroci in zapeli Sinu božjemu, zakritemu v sv. tabrnakelnu: Tui sunt coeli et tua est terra, t. j. tvoja so nebesa in tvoja je zemlja; vidi turbam magnam, t. j. videl sem veliko množico . . . stati pred tronom božjim . . . (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Naravoslovne črtice o konju.

Govoril dr. Ivan Geršak v Ormužu.

II.

Arab potrebuje konja, kterega si je tako privadil, kakor mi najkrotkejšo domačo žival; na konju potuje, na konju pase svoje črede, na konju se prikaže pri svečanostih in v družtvih, na konju se bori za svoje življenje in svoje ognjišče, na konju živi in umerje. Časti pa tudi konja, kakor si mi vajeni nismo; arabski učenjaki nam pripovedajo, kako je stvarnik stvaril konja. Rekel je vetru: „iz tebe bodem stvaril stvar, ki bode nosila mojo čast; ljubili in častili jo bodo moji poddaniki, bali se nje pa bodo vsi, ki ne ravnajo po mojih postavah.“ Potem je stvaril konja in mu rekel: „tebe sem stvaril in nič druga tebi enakega; vsi zakladi zemlje so pred tvojimi očmi; moje sovražnike bodeš poteptal z nogami, moje prijatelje pa nosil na svojem hrbtu; ta je sedež, iz kterega mi bodo prihajale molitve; na celi zemlji boš srečen pred vsemi drugimi živali, ker pridobil si bodeš ljubezen gospodarja zemlje; letal bodeš brez perut in zmagal brez meča!“ — Zato pa tudi Arab misli, da je konj le pri njem srečen in v pravih rokah, in da je greh ga drugam prodavati; beremo toraj tudi, da je Abd-el-Kader sè smrtjo kaznil vsakega, o kterem je čul, da je konja prodal Kristijanu. Ravno ta poveljnik piše generalu Daumas-u o izreji konjev: zdrav konj, ki dobiva toliko ječmena, kolikor ga potrebuje, mora vse storiti, kar jezdec od njega tirja, ker prislovica pravi: daj mu ječmena, pa ga muči. Dobri konji ne pijejo eden ali dva dni nič; komaj imajo dosti jesti, pa morajo le izpolnovati voljo lastnika. To je moč navade, ker Arabi trdijo, da mora konj kakor človek v prvem času svojega življenja biti izgojen in navajen; nauk mladosti ostane kakor pismo v kamen rezano, nauk višje

starosti pa zgine, kakor ptičevo gnezdo. Mladiko lahko pripogneš, staro deblo pa nikdar več ne! V prvem letu že uči Arab svojega konja, v drugem pa že jezdi na njem; odtod prihaja, da so konji v starosti tako pretrpljivi. Pregovor pravi toraj tudi: v prvem letu privezi konja, da se mu kaka nesreča ne zgodi, v drugem ga jezdi, da mu bo križ še enkrat tako širok, v tretjem letu ga znovič privezi, in ako takrat ne velja nič, pa ga prodaj!

Žlahni arabski konj je lepe rasti, ima kratka in gibljiva ušesa, močne kosti, suh obraz, velike nosnice, lepe črne velike oči, dolg vrat, široke prsi in širok križ, pa ozek hrbet, okrogle noge, črna kopita, bolj majhno redko grivo, pa jako gost žimnat rep. V okraju „Nežd“ v Arabiji so najslavnejša plemena, katerim pravijo „kohlani“ (plemeniti, popolni), tam je kojih 20 konjskih plemen, od koder so se v druge kraje razširila. Arabi tako ljubijo svoje konje, da mislijo, da izvirajo od tistih plemen, ktera je imel njihov veliki prerok Muhamed; zato strogo pazijo, da si ohranijo čista plemena; zato je navada, da mora vsak posestnik žlahtnega pastuha dati, da vbreji tudi žlahtno kobilo, ako ga lastnik kobile poprosi; ti pa romajo s kobilami včasih po sto milj daleč, da le najdejo žlahtnega pastuha. Za to prijaznost dobi lastnik pastuha nekaj ječmena, eno ovco ali pa mleka, sramota pa bi bila peneze jemati za tako dopuščenje. Imenovali bi ga „prodajalca konjeve ljubezni“. Le takrat, kedar bi kobilca nežlahtna bila, sme posestnik pastuha odreči to prijaznost. Se ve, da kakih plemenskih listov (Belegzettel) v Arabiji nimajo; a zato morajo pa biti svedoki pri žrebcu in pa takrat navzoči, kedar kobilca povrže, da svedoči isto žrebeta. Do 18 mesecev žrebe brez posebnega nauka raste, potem pa ga začne jahati dečko, kedar ga goni napajat. Še le, ko je 2 leti staro žrebe, se mu priveže sedlo, vendar jako rahlo in pazljivo; žvale mu iz začetka obvežejo z volno in jih poškropijo s slano vodo, da se žrebe na neprijetno železo lažje navadi. Le počasi ga vadijo rabiti svoje moči, kar redoma 7 let trpi. Zato se glasi pregovor: 7 let za mojega brata, 7 let za me, a 7 let za mojega sovražnika. Kedar gre Arab v vojsko, ne želi rodovina njemu sreče, nego konju; kedar Arab v vojski pade, žalost po njem ni tolika, kakor če bi bil konj pal; če ta pogine, žaluje in plaka lastnikova družina mesec dni za njim! Konji arabski pa so tudi taki, da ne potrebujejo nikdar biča; že besedica jih spodbudi; človek in žival sta si kakor dva brata, eden se od drugega ne more ločiti; večkrat se je že pripetilo, da je konj svojega lastnika, ki je v vojski pal, odtrgal sovražnikom, ter mrtvega zanesel do šotora, češ, da ne bi sovražnik oskrnil njegovega gospodarja. Pri vsem tem pa je arabski konj zadovoljen z navadno hrano in je pretrpljiv, kakor težko ktera druga žival; žlahtne arabske konje lahko 5 do 6 dni neprenehoma jezдите in vsaki

dan vas bodo nosili 15 do 18 milj daleč; ako so dva dni počivali, spet lahko toliko pota ravno tako hitro preletijo; kedar pa Arabi morajo bežati, jih nese konj v 24 urah 36 milj daleč. Zato pa še dandanes Arabi zahtevajo za dobro kobilo do 15.000 gld. pa še se vendar težko ločijo od svoje „Aruze“ (neveste), Lule (bisera), Mordjane (koral), Mahmude (slavljene) itd. — Toliko o arabskem konju.

Le kratko še pogledjmo na angleškega konja. Tam si jih izredijo in izgojijo, kakor jih potrebujejo; najtežji in najmočnejši konji za težko vožnjo, pa tudi lahki dirjavci in jahači se tam nahajajo. Najimnitnejši dirjavec je bila kobilca Eklipse, arabskega plemena; le 17 mesecev se je merila z drugimi konji, pa vse je premagala. Lastnik je pridobil z njo v tem kratkem času 250.000 gld. premij. Po tem pa ni noben lastnik več se hotel s svojimi konji dirke udeležiti, ker je Eklipse vsakega premagala. Eklipse in 6 njenih žrebet je lastnik prodal še za 250.000 gld. in za se je dobil še vsako leto 5000 gld. dosmrtnega izgovora. Pa konj je poginol 25 let star (leta 1789) in njegov skelet se še dandanes kaže v Oksfordovem muzeju. Preletel je vsikdar angleško miljo v 2 minutah. Nek drugi konj je preletel 4 milje v 7 minutah 30 sek., eden pa je skočil 24 črevljev daleč, a drugi 30 črevljev. Mitton je jezdoč na svojem konju preskočil 18 črevljev široki graben, konjev skok pa je 27 črevljev in 9 colov obsegel. Kakovo eno imajo enaki konji na Angležkem, to kaže prodaja konjev v Middle-Parku; en konj se je prodal za 90.000 tolarjev, drugi za 50.000. Pruska vlada je kupila enega konja za 45.000 tolarjev. Celo navadni vozni konji lepega plemena so se prodali po 14.000 tolarjev. Sedaj tudi lahko zapopademo, zakaj so naši pradedi konje tako v časti imeli, da so celó mislili, da konji vedó skrivnosti, kakor svečeniški. Stari Vendi na otoku Rügen so imeli belega konja, posvečenega paganskemu Bogu Sventividu, kterege je smel krmiti in jahati le njihov prvi svečenik.

Čestiti poslušalci! pogledali smo si konja od več strani, ter sklenem svoje slabe besede s presrčno željo: da i mi začnemo ljubiti milega nam konjiča kakor Arab, da i mi se lotimo razumne konjereje, kakor Anglež; potem bodemo spoznavali resnico arabskega pregovora: život žlahtne kobile je velik zaklad.

M. Toga noge in ozka kopita konjem ozdraviti, se priporoča voda, v kateri je nekoliko kuhinske soli raztopljene. Z tako vodo se konjem bolene noge večkrat vmivajo in nekatere minute v nji kopljejo. Tudi platnene capice v tako vodo pomakati in kot okladke na noge jim polagati, je dobro. Voda, bodi si topla ali mlačna, v kateri je nekaj galuna raztopljenega, tudi pomaga. Toga noga se večkrat za nekaj časa v tako galunovo vodo postavlja.

M. Rani amerikanski rožni krompir je vsega priporočanja vreden. Ta nova krompirjeva sorta ima belo, trdno, prav mokrato meso, se rada in brž prekuba in je tedaj posebno za na mizo vsega priporočila vredna. Izmed vseh dozdej znanih sort je ta najranejša in rodovitnejša. V prosti zemlji dozori krompir v 8—9 tednih popolnoma in ostane dober do novega. Sploh kar se okusnosti, obilne rodovitnosti in rane zrelosti tiče, je to prva sorta, prava krona med krompirjem, ki mu ni vrstnika. Krompir za seme se dobiva pri trgovcu M. Berdajsu v Mariboru.

M. Kumara labudovka. Ta kumara je dobila svoje ime od podobe, ker ima vrat labudovemu vratu podoben. Ta sorta spada med naše najboljše salatne kumare, je prekonavadne dolgosti, ki včasih 90 in še več centimetrov preseže. Je vedno lepo živo zelena, ima nježno meso in je kaj prijetnega okusa. Cela podoba je prav dopadljiva, ker je lepemu vzdignjenemu labudovemu vratu nekoliko podobna, od koder tudi njeno ime. Dalje ima tudi še to prednost, da je do pozne jeseni rodovitna in ravno tako za prigodno prirejo v gnojnih gredah, kakor za navadno prirejo v prosti zemlji. Seme se dobiva pri trgovcu M. Berdajsu v Mariboru.

Sejmovi 11. septembra v Rušah, v Šmarji, v Loki, pri sv. Janžu pri Spod. Draubergu. 12. sept. v Gornji Radgoni. 13. sept. v Dobjem; 14. sept. pri sv. Ani na Krembergu, v Rogateu, v Sevnici, v Ivniku, v Golobinjaku. 15. sept. v Pleterjah, v Zdolah.

Dopisi.

Popravek: V poslednjem listu se je tretji dopis bil krivo postavil Od sv. Jurja, kajti glasiti bi se imel: Od sv. Urbana nad Ptujem. Ured.

Od Polskave. (Brandstetter-Seidlov ministrant.) Znan divjak Šalk, bivši župan na Gornji Polskavi in Seidl-Branstetter-jev „ministrant“ zapuštil je pred kratkim svoj dom in obupan in lačen jo pobrisal proti nemškemu „reichu“ v Beč, kjer še njegova žena neki ima bišo. — To je tedaj tretji, ki si je popolnem „izbirtval“ in to samo zaradi divje sovražnosti do Slovencev in zaradi pomanjkljivosti potrebnega uka. Govoril sem s kmetom, ki mi je toževal o slabej letini, o velikih davkih itd. in vprašal sem ga, ali se srenjčanom na Polskavi toži za Šalkom? — Eh! Bog in sveti božji križ — je djal — kaj bi se nam neki tožilo — vsaj se nismo druga naučili od njega, kakor zapravljati brez potrebe in pa še poleg zanemarjati delo na polju. Vse je hotel naenkrat nemški napraviti in nam priporočal Seidlna in Brandstetter-ja za bogova, katera nam bosta pomagala do blagostanja; zdaj vidite, gospod! — zdaj so si pa vsi „zbito-

vali“ in še drugim so pripomogli, da bodo tudi v kratkem na nič djani. Eh! vejo gospod — pravi — to je sama sleparija — naj si rajši samim pomagajo, — zdaj so enega zaprli na rotovž v Celji, tam, kder so tatje in ravbarji zaprti, naš Šalk pa je obupal nad božjo milostjo in nad svojo pametjo, zapustil bišo in vse in pobegnil proti Dunaju. — Jaz sem kmetu djal, da se mi srenjčani ne usmilijo dosta — zakaj ste pa tako neumni in poslušate na take pritepuhe, kojih ne poznate in ravnote proti svojej zdravjej pameti — zakaj pa rajši ne poslušate dragih ljudi, ki vam v domačem jeziku razlagajo potrebne nauke!

Seidl se kaplanov strašno boji. Ravno večeraj mi je pravil moj prijatelj, ki je učiteljsko službo nastopil v okolici, da mu je Seidl pred vsem na srce polagal, se ne seznaniti z g. kaplanom. Kajti, pravi, če se boste z kaplanom pečali, potem ste že zgubljeni.

Iz Slovengraškega okraja. Redko pa prav veselo slovesnost so obhajali dne 27. avgusta Vuzeničani. Tamkajšnji visokočastiti gospod nadžupnik Anton Galuf, k. šk. konzistorijalni svetovalec in dekan so namreč zapeli zlato sv. mešo. Že dan poprej se je zbralo več dalešnjih č. gosp. duhovnikov, ki so na kolodvoru sprejeli prečastitega g. korarja M. Modrinjaka, ter ga med pokanjem možnarjev in izvrstno iz Maribora pripeljavo se jugoželezniško bando spremili do farovža. Skoraj, ko se je zračilo, bili so vsi bližnji griči s kresi razsvetljeni; možnarji zadoné, in noč bila je skoraj v dan spremenjena od umetne razsvetljave. Vuzeničani, za kar jim gre vsa hvala, napravili so mnogozaslužnemu in vseobčespoštovanemu gospodu nadžupniku bakljado, pri kateri je banda mojstersko igrala, a možki zbor zapel lepoglasne pesmi. Ljudstva se je pri tej priliki vse trlo. Bengalski ogenj je dal temnej noči čarobno lice. Po dovršenej serenadi je na bližnjem griču umetna razsvetljava in šviganje raket s prav lepimi spremembami, še precej pozno v noč trajala, a banda je razveseljevala občudovalce. Drugi dan ob 10. uri bil je slovesni spreved iz farovža v cerkev. Med izvrstno godbo, donenjem možnarjev in neštevilno mnogim ljudstvom, stopali so sivi starček opirajoči se na palico, — spremljani od veliko duhovnikov in belo opravljenih deklie k altarju. Marsikteremu se je solza v očeh lesketala, ko je videl častitljivega starčka tako jasnega, veselega in zadovoljnega obraza. Služba božja se je začela s slovesnim nagovorom, katerega so imeli prečast. gospod kanonik M. Modrinjak. Izvrstna, krepka in jasna beseda je globoko poslušalcem segala v srca. Vsi so bili ginjeni, spoznavši veselje, ki jim ga je pripravil Gospod. Po dokončanej pridgi se je začela sv. meša. Prav s povzdignjenim glasom so zapeli častitljivi starček „gloria“ in zbor duhovnikov na koru, jim je z zbranimi glasovi odpeval pod spremstvom gosp. Rakuša, nadučitelja Marenberžkega, izurjenega